

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ФІЗИКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ МЕТАЛІВ ТА СПЛАВІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ФГІМС НАН України,
член-кореспондент НАН України
А.В. Нарівський
Наказ № 656-Оп від 20.07.2020 р.

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВНУТРІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ
ФІЗИКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ МЕТАЛІВ ТА СПЛАВІВ**

Київ 2020

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Внутрішнє забезпечення якості освіти Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України (далі – Інститут) є системою професійної взаємодії, що розглядає всі передбачені Статутом види діяльності Інституту з погляду досягнення академічної досконалості, включно з якістю освітньої діяльності та якістю вищої освіти. Інститут проводить роботи з підготовки до отримання сертифікату Системи якості серії 9000, у якому навчальний процес повинен бути відображений як складова загальної діяльності установи.

1.2. В основу цього Положення покладені «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти», норми Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», досвід Інституту.

1.3. Інститут несе відповідальність за якість своїх освітніх услуг, спираючись на понад багаторічні традиції, академічну культуру, інтеграцію наукових досліджень та освітнього процесу, на власні місію та цінності.

1.4. Система внутрішнього забезпечення якості освіти ґрунтується на таких принципах:

- академічна свобода;
- відкритість до нових знань та критики;
- чесність і толерантність у ставленні до своїх членів і партнерів;
- автономія всіх своїх підрозділів та всіх членів спільноти Інституту;
- взаємна вимогливість та довіра;
- ініціативність;
- лідерство;
- суспільна відповідальність.

2. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

2.1. Основними завданнями внутрішнього забезпечення якості є:

2.1.1. забезпечення якості освіти Інституту як академічного Інституту, лідера української науки;

2.1.2. підготовка випускників вищої освіти у відповідності до сучасних вимог ринку праці;

2.1.3. створення системи навчання з належною матеріально-технічною базою;

2.1.4. задоволення вимог роботодавців, певних галузей економіки, зокрема з погляду регіональних потреб.

3. ФУНКЦІЇ

3.1. Система внутрішнього забезпечення якості освіти Інституту включає в себе наступні види діяльності:

3.1.1. координація дій всіх суб'єктів науково-просвітнього процесу Інституту;

3.1.2. прозорість прийняття ефективних рішень на всіх управлінських рівнях;

- 3.1.3. аспірантоорієнтоване навчання, викладання та оцінювання;
- 3.1.4. вільне творче навчання (формування аспірантами власної траєкторії навчання, забезпечення вибірковості дисциплін);
- 3.1.5. регулярний збір і обробка інформації стосовно якості навчання і викладання, наукових досліджень, викладацького складу, управлінських процесів, надання освітніх послуг;
- 3.1.6. регулярний перегляд, вдосконалення, також розробка і впровадження сучасних навчальних дисциплін та освітньо-наукової програми;
- 3.1.7. формування методичних матеріалів для забезпечення навчального процесу;
- 3.1.8. забезпечення академічної доброчесності;
- 3.1.9. підвищення кваліфікації викладачів;
- 3.1.10. забезпечення якості складу науково-педагогічних працівників Інституту;
- 3.1.11. впровадження інноваційних технологій та методик викладання;
- 3.1.12. забезпечення внутрішньої комунікації, зворотнього зв'язку і доступності всієї важливої інформації для спільноти Інституту;
- 3.1.13. комунікація із стейкхолдерами: Вченою радою Інституту, органами державної влади, закладами вищої освіти, громадськими організаціями та різними вітчизняними і зарубіжними партнерами;
- 3.1.14. комунікація з акредитаційними органами Міністерства освіти і науки України та Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти;
- 3.1.15. розвиток зв'язків та врахування досвіду закордонних колег.

4. СТРУКТУРА

- 4.1. Відповідальність за забезпечення якості навчання і викладання в Інституті покладається на наступних керівників та підрозділи Інституту:
  - 4.1.1. Директора Інституту.
  - 4.1.2. Заступника директора з наукової роботи Інституту (організація освітнього процесу, ліцензування та акредитація, інформаційні системи управління освітнім процесом, бібліотечні та інші інформаційні ресурси, інтеграція наукових досліджень та освітнього процесу).
  - 4.1.3. Вчена рада Інституту (розробка політики забезпечення якості освіти).
  - 4.1.4. Відділ Інституту (вдосконалення навчальних курсів, освітніх програм та якості викладання).
  - 4.1.5. Відділ міжнародних зв'язків (академічна мобільність аспірантів і викладачів, інші форми інтернаціоналізації).
  - 4.1.6. Випускова кафедра та завідувач кафедри (організація та проведення навчального процесу).
  - 4.1.7. Науково-організаційний відділ (забезпечення професійного і комфортного відбору та зарахування абітурієнтів).
  - 4.1.8. Спеціаліст по роботі з аспірантами та докторантами (надання аспірантам soft-skills).
  - 4.1.9. Рада молодих вчених та спеціалістів Інституту (просування ініціатив аспірантів, участь у забезпеченні якості та прийнятті важливих рішень).

5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

5.1. Забезпечення якості освіти здійснюється в Інституті через вдосконалення управлінських та академічних підходів до процесу підготовки аспірантів.

5.2. Управлінські та академічні підходи в Інституті направлені на:

- якість організаційного, методичного та матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу;
- якість викладання;
- якість курсів дисциплін та освітньо-наукових програм;
- якість навчання аспірантів;
- забезпечення відповідності аспірантів кваліфікаційним вимогам за спеціальностями;
- здатність керівного складу Інституту приймати управлінські рішення стосовно подальшого вдосконалення та розвитку системи якості в Інституті.

6. ВДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, НАВЧАЛЬНИХ КУРСІВ ТА ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

6.1. В Інституті функціонують механізми взаємодії з метою моніторингу, перегляду і вдосконалення освітнього процесу, курсів дисциплін та освітньо-наукової програми:

6.1.1. Випускова кафедра Інституту здійснює регулярний моніторинг якості викладання, курсів дисциплін та освітньо-наукової програми:

- через опитування аспірантів протягом навчального року;
- через призначення викладачів від кафедри, які здійснюють поточний контроль за проведенням занять з аспірантами.

6.1.2. В разі виявлення під час опитувань аспірантів чи відгуків викладачів позитивного викладацького досвіду чи недоліків, позитивних чи негативних свідчень стосовно успішності аспірантів, ці питання включаються до порядку денного засідань випускової кафедри. На такі засідання можуть бути запрошені зацікавлені аспіранти.

6.1.3. Питання, пов'язані з оновленням, вдосконаленням, створенням нових курсів дисциплін та внесення змін до освітньо-наукової програми, розглядаються спочатку на засіданнях кафедр та Вченої ради Інституту. На такі засідання кафедри можуть бути запрошені зацікавлені аспіранти та працівники Інституту. Кафедри можуть ініціювати такі розгляди з власної ініціативи або внаслідок результатів опитувань аспірантів та науково-педагогічних працівників Інституту.

6.1.4. Зацікавлені учасники навчального процесу, випускова кафедра, Вчена рада Інституту в разі потреби можуть ініціювати перегляд, внесення змін і доповнень до документів, що забезпечують освітній процес.

6.1.5. Випускова кафедра несе відповідальність за підтримання зворотнього зв'язку та реакцію на результати опитувань аспірантів.

6.1.6. Під час проведення екзаменаційних сесій кафедра може залучати до екзаменаційних комісій зовнішніх стейхолдерів (працедавців, серед яких можуть бути успішні випускники).

6.1.7. Забезпечення якості освіти Інституту функціонально спирається на принципи децентралізації, автономії та ініціативності викладачів. Особливе значення має авто-

номія викладача в організації викладання курсів дисциплін, визначенні принципів роботи академічної групи, процедури поточного контролю та умов оцінювання.

6.1.8. Випускова кафедра здійснює аналіз навчально-методичних матеріалів для викладання дисциплін.

6.1.9. Вчена рада Інституту не менше одного разу на рік проводить засідання, призначене стану наукового процесу і забезпеченню якості освіти Інституту.

7. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

7.1. В Інституті діють: веб-сайт, на якому розміщена основна інформація про його діяльність, внутрішній електронний ресурс, який містить навчально-методичні матеріали та інші внутрішні документи.

7.2. Наукова бібліотека Інституту забезпечує доступ аспірантів до власних інформаційних ресурсів, ресурсів бібліотеки ім. В.І. Вернадського, до міжнародних наукометричних баз, доступ до яких наданий установам НАН України.

7.3. Силабуси з дисциплін наведені на веб-сайті Інституту.

7.4. Інформаційне забезпечення освітньої діяльності у Інституті відповідає вимогам до ліцензійних умов щодо цього виду діяльності.

8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ІНСТИТУТУ

8.1. Оцінювання знань аспірантів здійснюється в якості поточного та підсумкового контролю, кваліфікаційної атестації та самоконтролю.

8.2. Форми проведення та критерії оцінювання поточного й підсумкового контролю визначаються в силабусах дисциплін. Рекомендації щодо атестації випускників визначені в Положенні про порядок створення, організацію і роботу Екзаменаційної комісії Інституту.

8.3. Два рази на рік (навесні та осені) в Інституті проводяться загальні контрольні сесії з розгляду звітів аспірантів про стан навчання. Аспіранти звітують перед зборами відповідних відділів Інституту та Вченою радою Інституту.

8.4. Результати осінніх сесій розглядаються Вченою радою Інституту та видається наказ по Інституту про переведення аспірантів на наступний рік навчання або про незадовільний стан роботи та відрахування аспірантів.

8.5. Рада молодих вчених та спеціалістів Інституту раз на два роки проводить конференцію молодих вчених «Нові ливарні технології і матеріали в машинобудуванні», участь в якій для аспірантів інституту є обов'язковою. За результатами виступів учасників конференції проводиться конкурс робіт молодих учених, аспірантів, спеціалістів Інституту. За рішенням організаційного комітету конференції, призначена наказом директора Інституту Вчена рада Інституту нагороджує переможців конкурсу Почесними дипломами імені видатних вчених Інституту.

8.6. Рада молодих вчених та спеціалістів Інституту раз на два роки проводить конкурс наукових робіт молодих вчених, аспірантів, спеціалістів. Конкурсна комісія, призначена наказом директора Інституту, виконує оцінку і рейтинг робіт, представлених на конкурс. Вчена рада Інституту нагороджує переможців конкурсу Почесними дипломами імені видатних вчених Інституту.

9. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НАУКОВИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

9.1. Підвищення кваліфікації працівників та співробітників – цілеспрямоване безперервне удосконалення професійних компетенцій та педагогічної майстерності, необхідних для опанування завданнями, які сприяють підвищенню якості управлінської, навчальної, методичної, наукової, інноваційної, творчої та виховної діяльності Інституту.

9.2. Підвищення кваліфікації викладачів спрямовано на засвоєння інноваційних методик викладання та формування силабусів дисциплін у відповідності з європейськими стандартами.

9.3. Науково-педагогічні працівники повинні підвищувати кваліфікацію згідно з Положенням «Про підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників Інституту» - у закладах вищої освіти, відповідних наукових, освітньо-наукових установах та організаціях як в Україні, так і за її межами один раз у 5 років.

10. ДОКУМЕНТИ, ЩО РЕГЛАМЕНТУЮТЬ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ

10.1. Якість освітнього процесу визначається такими документами:

- Положення про організацію освітнього процесу в Фізико-технологічному інституті металів та сплавів НАН України;
- Положення про порядок реалізації права на міжнародну академічну мобільність;
- Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України;
- Положення про конкурс наукових робіт молодих вчених Інституту;
- Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в Фізико-технологічному інституті металів та сплавів НАН України;
- інші нормативні документи.

10.2. Документи оприлюднено відповідно до норм про доступ до публічної інформації.

11. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ІНСТИТУТ, ОСВІТНЬО-НАУКОВУ ПРОГРАМУ, СТУПЕНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА КВАЛІФІКАЦІЇ

11.1. Публічність інформації про діяльність Інституту забезпечується, зокрема, згідно з вимогами Законів України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про вищу освіту», Постановами та Розпорядженнями Президії НАН України.

11.2. Інформація оприлюднюється на офіційному веб-сайті Інституту, який містить основну інформацію про його діяльність.

12. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ У ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБОТАХ ЗДБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

12.1. Заходи із запобігання і виявлення академічної недоброчесності здійснюються у відповідності до Положення «Про академічну доброчесність здобувачів освіти у Фізико-технологічному інституті металів та сплавів НАН України.

12.2. Відповідно до Положення, всі випускні кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти перевіряються за допомогою спеціальних програмних засобів, в тому числі інтернет-систем, з представниками яких Інститут на момент перевірки уклав угоду про співробітництво, а також за допомогою пошукових інтернет-сервісів. Використання будь-якого способу перевірки не виключає можливість використання іншого (інших) способів.

ПОГОДЖЕНО

Завідувач випускової кафедри.

д.т.н., проф.

О.М. Смірнов